

Н.Є. Новосельчук

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ІНТЕР'ЄР БІБЛІОТЕКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОГО ПРОСТОРУ

У статті розглянуто питання визначення сучасних підходів до формування інтер'єрного середовища бібліотек. Виокремлені ключові напрями трансформації бібліотечних просторів в умовах розвитку інформаційного суспільства з урахуванням новітніх функціональних та соціокультурних потреб користувачів, зокрема орієнтацію на багатофункціональність, гнучкість і відкритість простору. У роботі також здійснено аналіз закордонного досвіду організації сучасних бібліотечних інтер'єрів, що демонструють інноваційні підходи до формування комфортного, інклюзивного, безпечного та інтерактивного середовища. Окрему увагу приділено авторському проекту відновлення інтер'єрів бібліотеки відповідно до концепції чотирьох просторів, що передбачає поєднання навчальної, комунікаційної, культурної та креативної функцій. Отримані результати можуть бути використані у практиці архітектурного проектування та модернізації бібліотек.

Ключові слова: бібліотека, архітектура, трансформація, гнучкість, інтер'єр, архітектурно-планувальна організація, громадський простір, адаптивність середовища, сталий розвиток.

Постановка проблеми

Бібліотеки протягом усієї історії були ключовими інституціями культури, науки та освіти. Проте за останні два десятиліття вони зазнали більше змін, ніж за попередні сто років. У сучасному глобалізованому та цифровому суспільстві, що характеризується стрімким розвитком інформаційних технологій, бібліотеки опинилися під значним тиском унаслідок поширення безпаперових інформаційних систем і змушені трансформувати свою традиційну роль. Якщо суспільство втратить з поля зору бібліотеку як важливий тип громадської будівлі, постане загроза знецінення книги – одного з ключових культурних орієнтирів.

Водночас значна частина бібліотечних будівель в Україні була сформована в інший історичний період і на сьогодні не відповідає сучасним вимогам до організації публічного простору, гнучкості планувальних рішень, інтеграції цифрових технологій та створення комфортного інтер'єрного середовища. Це зумовлює необхідність переосмислення підходів до формування архітектури бібліотек, їх адаптації до нових функціональних сценаріїв використання.

Актуальність проблеми також пов'язана з тим, що сучасна бібліотека дедалі частіше розглядається як важливий громадський простір, відкритий для різних соціальних груп населення.

Тому архітектурні рішення мають забезпечувати не лише збереження та доступ до інформаційних ресурсів, а й створювати умови для навчання, творчої діяльності, міжособистісної комунікації та соціальної інтеграції.

У цьому контексті постає потреба у дослідженні сучасних тенденцій формування бібліотечних просторів, визначенні основних проблем їх функціонально-просторової організації та окресленні перспектив розвитку бібліотек в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематика розвитку та трансформації бібліотек у сучасному інформаційному суспільстві привертає увагу науковців різних галузей – архітектури, дизайну, бібліотекознавства та культурології.

Вагомю науковою працею є робота Brian Edwards «Libraries and Learning Resource Centres», в якій розглядаються питання еволюції функціонального призначення бібліотек, питання її сучасного розпланування, дизайну інтер'єру, їх реконструкції. Крім того автором визначається їх роль у культурному та освітньому житті суспільства, а також вплив цифрових технологій на організацію бібліотечної діяльності [1].

Суттєве значення має посібник з планування та проектування бібліотек Ken Worpole «Contemporary

Library Architecture A Planning and Design Guide», що розглядає питання планування, функціональної організації та інтеграції технологій у бібліотечні будівлі [2]. В роботі Van Uffelen С. «Buildings for Books: Contemporary Library Architecture» представлений огляд сучасних бібліотек світу з аналізом архітектурних концепцій, функціональних рішень і дизайну інтер'єру [3]. Також увагу привертають праці інших закордонних учених [4, 5].

Представляють науковий інтерес праці українських науковців. Так в роботі В. Уреньова, Т. Румілець, Н. Антоненко проаналізовано процес впровадження концепції «чотирьох просторів» в контексті архітектурно-планувальної реорганізації будівель публічних бібліотек [6]. Цікавою є робота С. Чепурної, Х. Дрейдрі, А. Салхі, яка вивчає архітектурний і соціальний вплив сучасних бібліотек як елементів громадського простору [7]. Практичне значення має робота [8], що є узагальненим каталогом будівель українських бібліотек та [9], в якій проаналізовано чотири простори бібліотеки. Авторкою цієї публікації дане питання розглядалося в роботах [10, 11, 12].

Водночас аналіз наукової літератури свідчить, що кількість вітчизняних комплексних досліджень, присвячених формуванню інтер'єру сучасних бібліотечних просторів, залишається обмеженою, а проблематика архітектурно-просторової організації та дизайну інтер'єру бібліотек висвітлена значно меншою мірою.

Таким чином, недостатній рівень наукового опрацювання проблеми, зокрема у вітчизняному науковому дискурсі, зумовлює актуальність дослідження формування архітектурного середовища сучасних бібліотек та визначення основних напрямів їх подальшого розвитку.

Формулювання мети статті

Метою публікації є аналіз сучасних тенденцій формування інтер'єрного середовища бібліотек та визначення основних напрямів трансформації бібліотечних просторів у контексті розвитку інформаційного суспільства та з урахуванням нових функціональних і соціокультурних потреб користувачів.

У роботі були задіяні методи дослідження, спрямовані на отримання якісного результату в досягненні мети. Зокрема, використано порівняльний метод для аналізу сучасних тенденцій розвитку бібліотечних просторів у міжнародній та українській практиці, а також для зіставлення різних підходів до організації інтер'єрного середовища бібліотек. Метод системного аналізу дозволив розглянути бібліотеку як складну

функціонально-просторову систему, що поєднує освітні, інформаційні, комунікативні та соціокультурні функції. Крім того, використано метод архітектурно-просторового аналізу, спрямований на дослідження особливостей планувальної організації бібліотечних будівель, функціонального зонування приміщень, а також принципів формування інтер'єрного середовища.

Застосування зазначених методів дало змогу комплексно проаналізувати сучасні тенденції розвитку бібліотечного простору та визначити основні напрями формування інтер'єру сучасних бібліотек.

Виклад основного матеріалу

Оскільки глобальна бібліотечна інфраструктура значною мірою вже сформована, дедалі більшої актуальності набуває питання адаптації існуючих бібліотек до нових умов. Йдеться про трансформацію бібліотек із традиційних книгосховищ у відкриті простори знань, комунікації та соціальної взаємодії. Відбувається переосмислення не лише організаційної структури бібліотечної системи, а й її функціонального призначення.

Для продовження активного функціонування бібліотеки змінюються та виходять за межі свого первинного призначення. Вони перетворюються на простір, де друковані ресурси співіснують із цифровими технологіями. З розвитком електронних баз даних і систем пошуку інформації бібліотечний простір набуває нових характеристик – стає більш відкритим, інтерактивним і орієнтованим на різні формати взаємодії з користувачем.

Світова бібліотечна практика останніх десятиліть демонструє тенденцію до активної інтеграції цифрових сервісів і нових форм обслуговування користувачів. Бібліотеки позиціонуються не лише як інституції збереження інформації, а як активні учасники культурного та громадського життя. Особливої актуальності набуває їхня роль як місця міжособистісної комунікації, неформального навчання та соціального включення різних груп населення – молоді, людей старшого віку, внутрішньо переміщених осіб, людей з інвалідністю тощо.

Універсальність бібліотечного простору дозволяє одночасно задовольняти освітні, інформаційні, комунікативні та психологічні потреби громади. Бібліотеки організовують тренінги, читачкі клуби, воркшопи, літературні події та заходи з підвищення цифрової грамотності. Вони стають платформами для діалогу між владою,

громадськістю та експертним середовищем, особливо на локальному рівні.

Загалом інноваційна бібліотечна діяльність орієнтована на формування нової моделі установи — відкритої, гнучкої, адаптивної до потреб громади. Важливим інструментом реалізації цієї моделі є сучасна концепція «Чотири простори бібліотеки», розроблена експертами Центру досліджень культурної політики Королівської школи бібліотечних та інформаційних наук у Данії у 2010 році. Модель виділяє чотири основні складові функціонального зонування:

- простір натхнення – комфортне місце для читання, роздумів та творчості (рис. 1);
- простір навчання – зона для самоосвіти, тренінгів та доступу до інформації (рис. 2);
- простір зустрічей – зона для спілкування, групової роботи та діяльності за інтересами;
- простір подій – місце для проведення презентацій, конференцій та культурних заходів.

Рис. 1. Інтер'єр «простору натхнення» у Міській бібліотеці, м. Гетеборг Швеція, 2014. Фото Хундвена-Клементса [13].

Рис. 2. Креативний дизайн атриуму в Центральній бібліотеці міста Ольборг підтримує спокій і занурення. Фото: Петро Soholm Simonsen [14]

В Україні цю інноваційну модель модернізації активно впроваджує та адаптує Українська

бібліотечна асоціація, яка розробила власний проєкт «Чотири простори бібліотеки: інноваційна модель діяльності» [9]. Мета цього проєкту – допомогти бібліотекарям самостійно створити принципово нові публічні бібліотечні простори та наповнити їх інноваційними бібліотечними і культурними послугами.

Сучасні підходи до проєктування внутрішнього простору бібліотек, зокрема на основі закордонного досвіду, засвідчують різноманітність рішень, орієнтованих на гнучкість простору та багатофункціональність.

Інтер'єр бібліотеки виконує комунікативну роль, формуючи у користувача перше уявлення про функціональну структуру, ціннісні орієнтири установи, її просторову організацію. Тому проєктування внутрішнього простору має базуватися на принципах функціональної зручності, просторової айдентики та відповідності сучасним експлуатаційним вимогам. Організація бібліотечного простору, зокрема інтер'єрних рішень, повинна відповідати вимогам функціональної адаптивності, ергономічності, універсальності та естетичної узгодженості.

Розроблення візуального стилю може стати основою для проєктування інтер'єру. Оскільки в центрі уваги знаходиться книга, в інтер'єрному просторі кожної бібліотеки можна побачити цитати з літературних творів, крилаті фрази, висловлювання відомих письменників.

Приміщення вестибюлю та великі рекреації виконують важливу функцію соціального орієнтування та інтеграції бібліотеки в контекст навколишнього середовища. В архітектурному рішенні вестибюль найчастіше проєктується як відкритий простір з візуальним зв'язком із зовнішнім середовищем за допомогою прозорих огорожувальних конструкцій (рис. 3). Таке рішення сприяє візуальній доступності та створенню єдиного архітектурного контексту між інтер'єром бібліотеки та навколишньою забудовою. У вестибюлях та рекреаційних просторах часто використовуються зони для неформальної взаємодії, відпочинку, короткотривалого перебування. Поділ таких просторів досягається за допомогою мобільних перегородок, озеленення, варіативного освітлення. Природне освітлення інтегрується з дизайнерськими світловими рішеннями, сприяючи візуальному та енергетичному балансу інтер'єру.

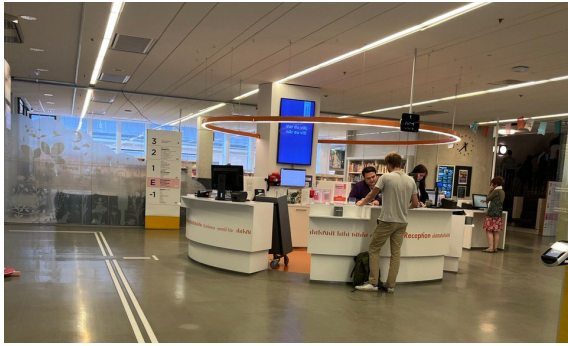

Рис. 3. Вестибюль Міської бібліотеки, м. Гетеборг Швеція, 2014. Фото О. Черенкової

Значення предметного наповнення інтер'єру бібліотеки є особливо вагомим порівняно з іншими громадськими будівлями. Акт читання передбачає безпосередню взаємодію користувача бібліотеки з предметним середовищем. Столи, стільці та книжкові полиці не лише використовуються, а й постійно перебувають у тактильному контакті з людиною. Якість меблів відіграє важливу роль у формуванні бібліотечного досвіду. Вони не тільки візуально сприймаються, а й відчуються через текстуру, запах, натуральність і тепло матеріалів. Меблі, книжкові стелажи, килимові покриття та освітлення безпосередньо впливають на комфорт користування простором. Поверхні столів, матеріали оздоблення стільців, конструкція книжкових полиць, тип освітлення робочих місць, покриття підлоги – усі ці елементи формують цілісне враження читача від інтер'єру. У цьому контексті функціональність і тактильні характеристики виступають рівнозначними складовими, за які несе відповідальність дизайнер інтер'єру [1].

Читальні зали нині не обмежуються лише класичними робочими столами, а інтегруються із зонами відкритого доступу до фондів і комп'ютерними місцями. Їх просторове рішення спрямоване на формування комфортного середовища для тривалого перебування. Замість імітації навчальних аудиторій, сучасні зали організовуються як простори для індивідуального або групового читання, комунікації, а також відпочинку.

Особливу роль у цьому контексті відіграє меблювання: ергономічні, м'які та візуально привабливі меблі не лише забезпечують зручність, а й сприяють створенню атмосфери, близької до домашньої. Зокрема читальні зали характеризуються відмовою від однотипних стаціонарних меблів на користь мобільних і трансформованих рішень. Серед поширених засобів організації простору застосовуються м'які сидіння (bean-bags, дивани), барні стійки з підвищеною посадкою, індивідуальні кабінки для роботи, меблеві модулі на колесах.

Такі елементи забезпечують гнучкість просторового використання, дають змогу швидко адаптувати середовище під індивідуальні або групові заняття. Також читальні зали поділяються на функціональні зони шляхом застосування візуальних та акустичних прийомів і меблювання. Просторова організація не є жорстко фіксованою: можливе тимчасове переобладнання приміщення для лекцій, воркшопів або інших подій. Дитячі зони проєктуються з урахуванням вікових особливостей: масштаб, меблі та просторові параметри адаптовані до потреб дітей (рис. 4). Часто у структурі бібліотеки передбачаються конференц-зали та кабінети для індивідуальної роботи, що відповідає вимогам сучасного функціонального середовища.

Рис. 4. Дитяча зона в Міській бібліотеці, м. Гетеборг, Швеція, 2014. Фото Хундвена-Клементса [13]

Актуальним напрямом у проєктуванні бібліотечних інтер'єрів є реалізація принципу багатофункціональності, що забезпечується завдяки використанню трансформованих меблів, мобільних модулів і ярусних структур. Такі просторові рішення дозволяють змінювати простір відповідно до потреб конкретного заходу або групи користувачів. Інтер'єр одночасно включає зони індивідуального читання, групової роботи, презентаційного майданчику, виставкової площі. Для цього раціональним є використання мобільних каркасних конструкцій, які дозволяють користувачам організовувати мікросередовище під власні потреби.

Більшість сучасних бібліотечних будівель мають бетонний або сталевий каркас, що дозволяє максимально відкривати простір для природного освітлення завдяки великим скляним поверхням, а також забезпечує гнучкість планування через відсутність несучих стін у внутрішньому просторі. Водночас бетон і сталь самі по собі не створюють комфортного середовища, що зумовлює використання ширшої палітри оздоблювальних матеріалів. До них належать скло (прозоре, текстуроване або кольорове), різні породи дерева, корок, лінолеум, вовняні килими та інші натуральні матеріали. Метою такого підходу є

підвищення рівня комфорту шляхом впровадження матеріалів, які формують, за висловом архітектора Домініка Перро, «більш чуттєве, чутливе та плавне відчуття» [1].

Одним із затребуваних сучасних функціональних елементів бібліотеки є букросинг, який служить не лише способом обміну книгами, але й інструментом залучення громади та популяризації читацьких звичок. Перетворюючи читання на публічну й соціальну активність, він мотивує людей досліджувати літературу в неформальних умовах, часто долаючи бар'єри між різними віковими та соціальними групами. Крім того, цей формат відповідає принципам сталого розвитку, адже передбачає повторне використання книг без додаткових витрат на їхнє придбання.

Слід також звернути увагу на створення коворкінгових просторів, які забезпечують умови для індивідуальної чи групової роботи користувачів. Ці зони є відкритими і формують у бібліотеці нову модель взаємодії, де читання, навчання і спільна діяльність об'єднуються в єдиний простір.

Ще одним напрямом розвитку бібліотечних просторів є впровадження гейміфікації – ігрових підходів для підвищення залучення читачів. Гейміфікація в бібліотеках дедалі частіше реалізується не лише через цифрові технології, а й завдяки продуманим архітектурним і дизайнерським рішенням. Простір бібліотеки трансформується у динамічне середовище, яке стимулює дослідження, взаємодію та емоційне залучення користувача. У цьому контексті дизайн виступає інструментом формування «ігрового досвіду», де відвідувач стає активним учасником (рис. 5).

Рис. 5. Прийом гейміфікації в Міській бібліотеці Гетеборга, Швеція, 2014. Фотографія Хундвена-Клементса [13]

Одним із ключових прийомів є створення просторового сценарію, що нагадує квест або гру. Яскравим прикладом є бібліотека Ооді (Oodi Helsinki Central Library, Хельсінкі, Фінляндія, 2018 р.), в якій багаторівнева структура будівлі організована таким чином, що користувач поступово відкриває різні функціональні зони – від громадських і шумних до тихих і приватних. Така послідовність формує ефект «проходження рівнів», де кожен поверх має власну атмосферу і призначення. Перший поверх Ооді – це динамічний, постійно мінливий простір з численними входами. Затишну атмосферу тут створюють просторий вестибюль, громадські приміщення, місця проведення заходів, бібліотека та кафе. Другий поверх присвячений роботі, активностям, навчанню, взаємодії та проведенню часу з друзями та родиною. На третьому поверсі розташований «Книжковий рай»: місце для відпочинку та розслаблення з книгами, читальними оазисами та кафе [15] (рис. 6).

Подібний принцип застосовано і в Центральній бібліотеці Сієтла (Seattle Central Library, США, 2004 р.), де безперервні пандуси та кольорове зонування створюють нелінійний маршрут руху, що заохочує до дослідження простору. Усі ці засоби спрямовані на те, щоб перетворити відвідування бібліотеки на захопливий процес дослідження, де користувач і отримує інформацію, і переживає унікальний просторовий досвід.

Рис. 6. Громадський простір бібліотеки Ооді, Хельсінкі, Фінляндія, 2018 [16]

Отже, гейміфікація дозволяє не лише модернізувати форму подачі контенту, а й зробити бібліотеку привабливою для молоді.

Прикладом сучасного рішення бібліотечного простору є також «Бібліотека тисячоліття Норфолка та Норвіча», яка є однією з найпопулярніших публічних бібліотек у Великій Британії, де

розташовані Центр спадщини Норфолка, Центр бізнесу та інтелектуальної власності Норфолка, Американська бібліотека та Бібліотека раннього розвитку. Тут відвідувачі можуть користуватись десятками тисяч книг, музичних сетів та DVD-дисків, а також безкоштовним доступом до комп'ютера, друком, копіюванням та програмою заходів, подій та груп для всіх вікових груп.

У межах даної публікації наведемо ще один приклад українського досвіду трансформації бібліотек відповідно до сучасних стандартів. Так, опрацювання методики трансформації бібліотечного простору згідно з моделлю «чотирьох просторів» було здійснено в Обласній універсальній науковій бібліотеці ім. І.П. Котляревського у м. Полтаві (зведена в 1993 р.), директорка якої звернулася до Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» з бажанням співпрацювати (рис. 7).

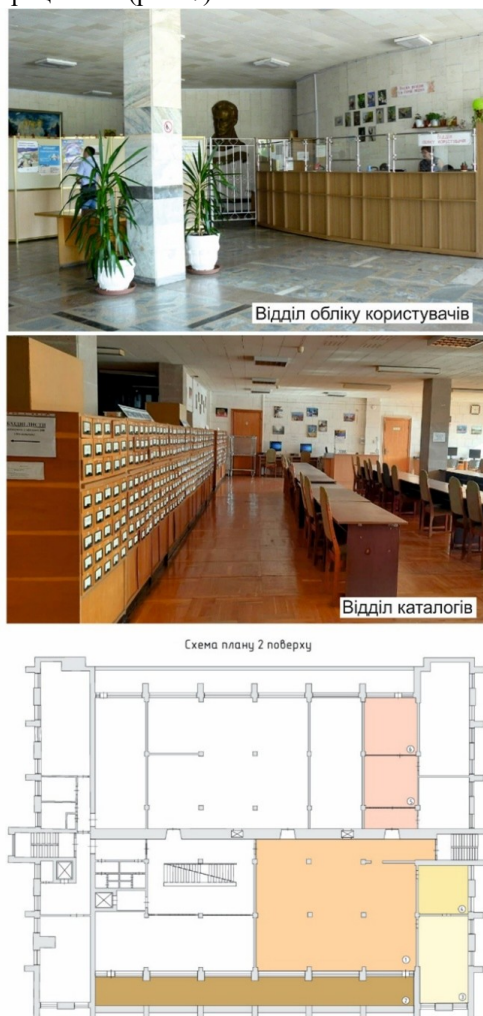

Рис. 7. Існуючий стан інтер'єрів та план 2-го поверху з виділенням приміщень, що підлягають оновленню в першу чергу в Обласній універсальній науковій бібліотеці ім. І.П. Котляревського у м. Полтава.

Фото автора.

Проект відновлення бібліотечного простору був розроблений групою студентів під керівництвом авторки статті, доц. Новосельчук Н.Є. Проект передбачав переосмислення частини приміщень 2-го поверху під нові затребувані функції згідно моделі «чотирьох просторів».

Перед початком роботи були проведені консультації з директоркою бібліотеки Надією Влезько. Проаналізований поточний стан облаштування приміщень бібліотеки та з'ясовано їх відповідність до сучасних міжнародних стандартів International Federation of Library Associations [17]. Простори, які підлягають оновленню в першу чергу, були досліджені на їх технічний стан, оцінений їх естетичний вигляд, виявлено, яка саме діяльність планується проводитись в даних приміщеннях, хто є їх користувачами, які заходи планується організовувати. Такий передпроектний аналіз допоміг скласти перелік тих функцій, які необхідно інтегрувати, розширити та активувати.

Так, суттєвих змін зазнав відділ каталогів, який в проекті переобладнано в багатоцільову залу (рис. 8). Функціональні зони були повністю змінені та організовані таким чином, щоб оптимізувати простір під нові потреби. Тут передбачено лаунж-зону, зону для спілкування, зону для творчості (мольберти для малювання), дитячу зону, зону коворкінгу, зону для роботи за комп'ютерами та за столами. Всі зони за потреби можуть бути візуально ізольовані за рахунок пересувних перегородок. Також передбачено можливість проведення масових заходів – мультифункціональну зону, що трансформується під різні формати за рахунок мобільних меблів. Робочі зони орієнтовані у бік вікон для створення візуального зв'язку між внутрішнім і зовнішнім простором. Крім цього розроблений проект оновлення лоджії, яка простягається вздовж головного фасаду. Тут передбачені зони відпочинку з різними типами меблів та озеленення.

Крім цього проектом розроблене приміщення для проведення майстер-класів з модульними столами, що можуть трансформуватися та групуватися за різними варіантами залежно від потреб, що дає можливість робити простір гнучким та функціонально різноманітним. Приміщення IT-центру розділене на дві зони перегородкою та містить місця для роботи за комп'ютерами, місце для роботи з 3-D принтером та зону для проведення різних навчальних заходів, лекцій тощо (рис. 9).

Однак, оновлення інтер'єрів Полтавської бібліотеки на сьогодні, на жаль, призупинено у зв'язку з повномасштабним вторгненням через обмеження фінансування. Водночас очікується його подальша реалізація в майбутньому.

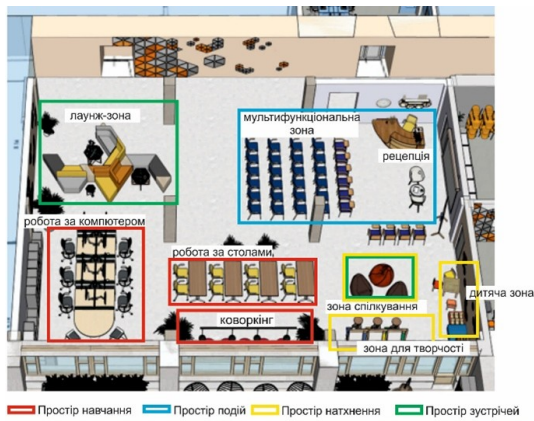

Рис.8. Функціональне зонування за концепцією чотирьох просторів та візуалізації інтер'єру багатоцільової зали Обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І.П. Котляревського у м. Полтава. Керівник проєкту доц. Новосельчук Н.Є.

Отже, заклади бібліотек продовжують відігравати важливу роль у житті суспільства, адже забезпечують відкритий доступ до інформації для кожного громадянина та сприяють розвитку різноманітної культурно-просвітницької діяльності. На сьогодні в Україні бібліотеки активно стають місцями професійного і соціального розвитку, навіть не зважаючи на те, що вкрай потребують модернізації з архітектурної точки зору. Необхідним є оновлення

бібліотечних просторів, у процесі якого вони мають стати доступним, безпечним, зручним та інклюзивним середовищем.

Рис. 9. Візуалізації інтер'єрів приміщення для майстер-класів та ІТ-центру Обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І.П. Котляревського у м. Полтава. Керівник проєкту доц. Новосельчук Н.Є.

Майбутнє бібліотек безпосередньо пов'язане з інноваційною діяльністю, інтернаціоналізацією знань і залученням нових категорій користувачів. У центрі уваги перебувають моделі відкритої науки (Open Science), відкритого доступу до наукових публікацій (Open Access), а також розвиток міждисциплінарних форматів інформаційного обслуговування.

Висновки

Бібліотеки, орієнтовані на майбутнє, – це інституції, що приймають зміни, сприяють розвитку інформаційної грамотності та активно долучаються до формування інфраструктури відкритих знань. Їхня цінність полягає не лише у забезпеченні доступу до інформації, а й у здатності допомагати користувачам орієнтуватися в складному сучасному інформаційному середовищі [10].

Отже, організація інтер'єру бібліотечних просторів у сучасних умовах ґрунтується на принципах функціональності, адаптивності та просторової чутливості. Застосування сучасних матеріалів, варіативного освітлення, трансформованих меблів та візуального зонування сприяє реалізації бібліотеки як багатофункціонального соціокультурного середовища.

Використання екологічно орієнтованих рішень та енергозберігаючих технологій забезпечує відповідність інтер'єру сучасним стандартам сталого розвитку. Цей підхід також сприяє формуванню відповідального користувача та покращенню якості взаємодії з простором.

Сучасні бібліотеки у світі демонструють високу динаміку адаптації до нових умов. Їх розвиток визначається не лише технічним оновленням, а й зміною концептуального бачення: бібліотека розглядається як простір знань, співпраці, культурної комунікації та соціального партнерства. Враховуючи глобальні та локальні виклики, бібліотекам належить провідна роль у формуванні інформаційного суспільства нового покоління. Саме висвітлення таких трансформацій і удосконалень визначає перспективи подальших наукових досліджень у цій галузі.

Література

1. Edwards B. Libraries and learning resource centres. London : Taylor & Francis, 2016. 284 p.
2. Worpole K. Contemporary library architecture: a planning and design guide. London : Routledge, 2013. 216 p.
3. Van Uffelen C. Buildings for books: contemporary library architecture. Berlin : Braun Publishing, 2023. 224 p.
4. Latimer K., Niegaard H. IFLA library building guidelines: developments and reflections. Berlin : De Gruyter Saur, 2007. 244 p.
5. Schlipf F., Moorman J. Practical handbook of library architecture. Chicago : American Library Association, 2015. 320 p.
6. Уреньов В., Румілець Т., Антоненко Н. Практичні кроки оновлення архітектурно-планувальної організації будівель публічних бібліотек. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2021. № 59. С. 327–347. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.59.327-347>
7. Чепурна С., Дрейдри Х., Салхі А. Архітектурний і соціальний вплив сучасних бібліотек як елементів громадського простору. Містобудування та територіальне планування. 2025. № 89. С. 268–285. DOI: <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2025.89.268-285>
8. Будівлі українських бібліотек : матеріали бібліотекознавчих досліджень / М-во культури України, Держ. наук. архітектур.-будів. б-ка ім. В. Г. Заболотного ; уклад. В. М. Тяжкін ; редкол.: Г. А. Войцехівська (відп. ред.) та ін. Київ, 2017. 279 с.
9. Чотири простори бібліотеки: модель діяльності : практичний посібник / О. Бояринова та ін. ; Укр. бібл. асоц. Київ : ВГО Українська бібліотечна асоціація, 2020. 104 с.
10. Белінська Д. Ю., Новосельчук Н. Є. Сучасна бібліотека як багатофункціональний простір: виклики та перспективи розвитку. Тези 77-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету (Полтава, 16–22 травня 2025 р.). Полтава : Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2025. Т. 1. С. 83–84.
11. Белінська Д., Новосельчук Н. Бібліотека як багатофункціональний публічний простір – пошук нових

- форматів. Інновації в архітектурі, дизайні та мистецтві: до 150-річчя Олександра Вербицького : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 21–23 травня 2025 р.). Київ : НАОМА, 2025. С. 23–25.
12. Новосельчук Н., Шевченко Л. Біофільний дизайн у штучному середовищі як стратегія сталого розвитку архітектури. Теорія та практика дизайну. 2025. № 36. С. 84–92. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.36.8>
 13. Gothenburg City Library | LINK arkitektur. URL: <https://www.archilovers.com/projects/136839/gothenburg-city-library.html> (дата звернення: 28.03.2026).
 14. Чотири простори. Модель сучасної публічної бібліотеки. URL: <https://olga-methodlibkyiv.blogspot.com/2019/04/blog-post.html> (дата звернення: 27.03.2026).
 15. Oodi Helsinki Central Library URL: <https://oodihelsinki.fi/en/> (дата звернення: 29.03.2026).
 16. Central Library Oodi in Helsinki URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Central_Library_Oodi_in_Helsinki_04.jpg (дата звернення: 24.03.2026).
 17. IFLA Strategy 2024-2029. URL: <https://www.ifla.org/units/strategy/> дата звернення: 15.03.2026).

References

1. Edwards, B. (2016). Libraries and learning resource centres. Taylor & Francis.
2. Worpole, K. (2013). Contemporary library architecture: A planning and design guide. Routledge.
3. Van Uffelen, C. (2023). Buildings for books: Contemporary library architecture. Braun Publishing.
4. Latimer, K., & Niegaard, H. (2007). IFLA library building guidelines: Developments and reflections. De Gruyter Saur.
5. Schlipf, F., & Moorman, J. (2015). Practical handbook of library architecture. American Library Association.
6. Ureniov, V., Rumilets, T., & Antonenko, N. (2021). Practical steps for updating the architectural and planning organization of public library buildings. Modern Problems of Architecture and Urban Planning, (59), 327–347. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.59.327-347>
7. Chepurna, S., Dreydri, H., & Salkhi, A. (2025). Architectural and social impact of modern libraries as elements of public space. Urban Planning and Territorial Planning, (89), 268–285. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2025.89.268-285>
8. Tiazkhin, V. M. (Ed.). (2017). Buildings of Ukrainian libraries: Materials of library science research. Ministry of Culture of Ukraine.
9. Boiarynova, O., Brui, O., Luhova, L., Soshynska, Y., & Shevchenko, I. (2020). Four spaces of the library: Activity model. Ukrainian Library Association.
10. Bielinska, D. Yu., & Novoselchuk, N. Ye. (2025). Modern library as a multifunctional space: Challenges and development prospects. In Proceedings of the 77th scientific conference of professors, teachers, researchers, postgraduate students and students (Vol. 1, pp. 83–84). Yuri Kondratyuk National University.
11. Bielinska, D., & Novoselchuk, N. (2025). Library as a multifunctional public space – searching for new formats. In Innovations in architecture, design and art: To the 150th

- anniversary of Oleksandr Verbytskyi (pp. 23–25). National Academy of Fine Arts and Architecture.
12. Novoselchuk, N., & Shevchenko, L. (2025). Biophilic design in an artificial environment as a strategy for sustainable architectural development. *Theory and Practice of Design*, (36), 84–92. <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.36.8>
13. LINK Arkitektur. (n.d.). Gothenburg city library. Retrieved March 28, 2026, from <https://www.archilovers.com/projects/136839/gothenburg-city-library.html>
14. Four spaces. (n.d.). Model of a modern public library. Retrieved March 27, 2026, from <https://olga-methodlibkyiv.blogspot.com/2019/04/blog-post.html>
15. Oodi Helsinki Central Library. (n.d.). Retrieved March 29, 2026, from <https://oodihelsinki.fi/en/>
16. Wikipedia contributors. (n.d.). Central Library Oodi in Helsinki. Retrieved March 24, 2026, from https://uk.wikipedia.org/wiki/Файл:Central_Library_Oodi_in_Helsinki_04.jpg
17. IFLA. (n.d.). IFLA strategy 2024–2029. Retrieved March 15, 2026, from <https://www.ifla.org/units/strategy/>

Автор: НОВОСЕЛЬЧУК Наталія Євгенівна,
кандидат архітектури, доцентка, доцентка кафедри
архітектури будівель та дизайну,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Natalia NOVOSELCHUK,
Associate prof. Ph.D, Department of Buildings
Architecture and Design,
National University “Yuri Kondratyuk Poltava
Polytechnic”
E-mail – novoselchukne@gmail.com
ID ORCID: 0000-0002-7753-7872

LIBRARY INTERIOR AS A TOOL FOR FORMING A SOCIALLY ORIENTED SPACE

N. Novoselchuk

National University “Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic”

The article addresses the issue of developing modern approaches to the organization of library interior environments in the context of the information society. Scientific works of foreign and Ukrainian researchers devoted to the architecture and design of library spaces are analyzed, which made it possible to generalize current trends in their transformation.

The study employs comparative, system analysis, and architectural-spatial analysis methods. This made it possible to comprehensively assess the features of contemporary library interior organization. Key directions in the development of library spaces are identified, taking into account the latest functional, technological, and socio-cultural needs of users. In particular, emphasis is placed on multifunctionality, flexibility of planning solutions, openness, and adaptability of space.

Special attention is paid to the modern concept of the “Four Spaces of the Library,” developed by experts of the Center for Cultural Policy Studies at the Royal School of Library and Information Science in Denmark (2010). According to this model, the functional structure of a library is formed on the basis of four interconnected components: the inspiration space — as a comfortable environment for reading, reflection, and creativity; the learning space — for self-education, training, and access to information resources; the meeting space — for communication, group work, and interest-based activities; and the event space — for presentations, conferences, and cultural events.

The study also highlights the important role of identity, visual style, color solutions, and furniture in shaping a cohesive image of the library environment. Modern trends in the development of library interiors are outlined, including the introduction of bookcrossing zones, the organization of coworking spaces, and the use of gamification principles to increase user engagement.

In addition, the paper analyzes international experience in organizing library interiors, demonstrating innovative approaches to creating comfortable, inclusive, safe, and interactive environments. Particular attention is given to the author’s project for the renovation of the interiors of the I.P. Kotliarevskyi Regional Universal Scientific Library in the city of Poltava, developed in accordance with the concept of the four spaces. The project provides for the integration of educational, communicative, cultural, and creative functions within a unified space.

The obtained results can be used in the practice of architectural design, reconstruction, and modernization of libraries, as well as in the development of new concepts for public interiors.

Keywords: library, architecture, transformation, flexibility, interior, architectural and planning organization, public space, environmental adaptability, sustainable development.

Стаття отримана: 06.04.2026

Стаття опублікована: 31.05.2026

Стаття пройшла рецензування: 18.04.2026